

FEESTELIJKHEDEN RONDONOM VERLOVING EN HUWELIJK VAN PRINSES JULIANA EN PRINS BERNHARD

Lies Haan-Beerends

De geruchtenstroom betreffende een ophanden zijnde verloving van prins Willem-Alexander met Máxima Zorreguieta heeft meer dan een jaar ons land beziggehouden. In juni 2000 verscheen een door mij geschreven artikel in *De Biltse Griff* over de verloving van koningin Wilhelmina met prins Hendrik. Toen reeds haalde ik aan dat er in de diverse media veelvuldig over een ophanden zijnde prinselijke verloving werd gesproken. Iedereen had een mening. Velen waren negatief betreffende de vermoedelijke keuze. Maar toen op 30 maart 2001 de verloving officieel een feit werd en Willem-Alexander stralend zijn toekomstige bruid aan het volk voorstelde, bleken veel van de eerder geuite bezwaren snel vergeten, vooral nadat Máxima zich op voortreffelijke wijze had geweerd tijdens de kort na de bekendmaking gehouden persconferentie. Niet alleen haar charmante verschijning maar bovenal haar kennis van de toch moeilijke Nederlandse taal veroverde binnen korte tijd vele Nederlandse harten. Terwijl u dit leest is het huwelijk van Willem-Alexander en Máxima inmiddels op 2 februari 2002 voltrokken. In de verlovingsstijd heeft het toen aanstaande bruidspaar bezoeken gebracht aan diverse grote en kleine steden in ons land. In deze periode kwamen bij mij de volgende vragen op: Wat gebeurde er in De Bilt en Bilthoven toen de verloving van prinses Juliana bekend werd gemaakt? Wat waren de feestelijkheden rondom het huwelijk? Ik besloot de antwoorden te gaan zoeken in het Bilts gemeentearchief en ook ditmaal kon ik daar de nodige informatie vinden.

Allereerst raadpleegde ik de raadsnotulen uit 1936. De gemeenteraad vergaderde in die tijd kennelijk niet al te vaak. De verloving was op 8 september per bulletin en per radio bekend gemaakt. Maar pas tijdens de raadsvergadering van 19 oktober sprak de voorzitter, burgemeester H.P. baron Van der Borch tot Verwolde van Vorden, de volgende rede uit:

„Alvorens met onze agenda te beginnen zou ik gaarne eenige oogeblikken Uwe aandacht willen vragen om de groote vreugde te herdenken, die in de afgelopen weken deel is geworden van het geheele Nederlandsche Volk. De verloving van onze Prinses met Prins Bernhard von Lippe-Biesterfeld was voor ons een reden

voor buitengewone blijdschap. In de afgelopen jaren toch was ons Vorstenhuis door zeer zware slagen getroffen. Nu plotseling herrijst nieuwe hoop voor de voortzetting der dynastie.

Dankbaar heeft het geheele Nederlandsche Volk medegedeeld in het geluk van onze geliefde Prinses en van Hare Majesteit de Koningin. Dankbaar ook voor de wijze, waarop ons Vorstenhuis het ons allen mogelijk maakte dat geluk te deelen. De radiorede, waarin de verloving bekend werd gemaakt, de dankwoorden, waarmede de Prinses en de Prins ons allen toespraken, zijn ontroerende bewijzen voor den band, die ons volk met het Oranjehuis verbindt. In oude tijden is telkens gebleken

hoe hecht die hand was, het stemt tot verheugenis en dankbaarheid, dat het ook nu weer duidelijk is geworden, dat dit geen holle klanken zijn, maar dit op werkelijkheid berust en gedragen wordt door liefde. Ook onze gemeente heeft duidelijk blij gegeven van haar sympathie, vreugde en aanhankelijkheid aan het Oranjehuis. Straks bij het huwelijk zal er weer volop gelegenheid zijn uiting te geven aan die vreugde.

Moge een groot en lang geluk onze Kroonprinses en haar toekomstigen echtgenoot ten deel vallen. Dat hopen wij allen."

Ik besloot ook de notulen van de vergaderingen van Burgemeester en Wethouders erop na te slaan. Daaruit bleek dat op maandag 14 september was besloten om ter gelegenheid van de verloving van prinses Juliana aan de werklozen f 2,50 uit te keren.

Op de vergadering van 21 september meende wethouder H. Troostheide dat vastgelegd diende te worden wat de gemeente wilde doen ter gelegenheid van het ophanden zijnde huwelijk. Gedacht werd onder andere aan het uitreiken van portretten aan de schoolkinderen en de illuminatie van Jagtlust. Er werd besloten op donderdag 1 oktober, 's avonds om 8 uur, een vergadering te beleggen waarbij ook de besturen van de oranjeverenigingen van De Bilt en Bilthoven zouden worden uitgenodigd.

Tijdens de vergadering van B. en W. van 9 november werd melding gemaakt van de kosten verbonden aan het huren van een carilloninstallatie. Men kon een dergelijke installatie bij de N.V. Philips voor een week huren. De kosten zouden f 250,- bedragen, inclusief de aanlegkosten, exclusief de kosten van bediening. Dat vonden B. en W. een te hoog bedrag en besloten werd ervan af te zien. Tijdens die vergadering werd ook het verzoek besproken van de Bilthovense Vereeniging tot Viering van Nationale Feestdagen. De

vereniging stelde B. en W. voor de raad te verzoeken de naam van de toekomstige echtgenoot van prinses Juliana, Bernhard von Lippe-Biesterfeld, te verlenen aan de weg die toen als Nassaulaan bekend stond.

Op 30 november 1936 kwamen tijdens de vergadering van B. en W. de kosten ter sprake die verbonden waren aan de levering van stroom voor de feestverlichting. Indien de illuminatie niet vóór 6 uur n.m. werd ingeschakeld zou de stroom 3 ½ cent per kwu kosten. Ook die kosten vond men aan de hoge kant. Nagevraagd zou worden of het niet voor een lagere prijs mogelijk was. Verder werd besproken het bij B. en W. binnengekomen verzoek om een bedrag van f 20,- beschikbaar te stellen aan het Comité Versiering Tuinstraat. B. en W. besloot het verzoek in te willigen. Tijdens de vergadering van B. en W. van 7 december bleek echter het verzoek niet de versiering van de Tuinstraat te betreffen. Het zou bestemd zijn voor de Nieuwstraat en omgeving. De toekenning aan het Comité Versiering Tuinstraat werd ingetrokken en voor de versiering van de Nieuwstraat en omgeving werd f 20,- toegekend.

Tijdens de vergadering van B. en W. van 30 november kwam bij punt 13 aan de orde de nota, ingediend door kloklouder G.A. Heebink. In de *Biltsche Courant* van 11 september stond te lezen „*Onze Biltsche Toren liet zich evenmin onbetuigd en maakte den ingezetenen door gelui op dit heugelijke feit (de verloving) attent.*” Al had het gelui feestelijk geklonken, B. en W. waren allerminst blij met de door Heebink ingediende nota. Men was van mening dat de kloklouder slechts voor het klokluiden bij overlijden en begrafenissen een officieel vastgestelde vergoeding behoorde te krijgen. Men stelde het niet op prijs dat hij voor het luiden ter gelegenheid van deze feestelijke bekendmaking f 6,- in rekening bracht. Het zou hem schriftelijk te kennen gegeven worden.

Het verzoek tot naamsverandering van de Nassaulaan werd op 9 december uitvoerig in de gemeenteraad besproken. De heren La Chapelle en Van Boetzelaer hadden er geen bezwaar tegen om de naam van prins Bernhard aan een laan te verlenen. Men vroeg zich echter af of het niet beter was de Vinkenlaan te hernoemen. Men zou het betreuren als de naam Nassaulaan zou verdwijnen. De voorzitter deelde mee dat de naam Nassaulaan weer binnen de gemeente terug zou komen en bijvoorbeeld gegeven zou kunnen worden aan de toegangsweg naar het natuurbad. Van meer praktische aard was het bezwaar geuit door de heer Coelen. Hij was van oordeel dat in het algemeen herdoping van de naam van een laan voor de bewoners nadeel oplevert, omdat daardoor hun briefpapier, enveloppen, enz. veranderd moeten worden. Hij gaf er derhalve de voorkeur aan de naam van prins Bernhard te verlenen aan een nieuw aan te leggen weg. Ook de heer Schimmel voelde niet veel voor een naamsverandering, al vond hij het voorstel om de naam van de Vinkenlaan te wijzigen in Prins Bernhardlaan wel een aardige suggestie. De Vinkenlaan was volgens hem de rechter zijlaan van de Julianalaan en hij dacht dat er toch wel verondersteld mocht worden dat prins Bernhard de rechterhand van prinses Juliana zou gaan worden. De heer De Geus merkte slim op, dat het er helemaal van afhing van welke kant men kwam. De Vinkenlaan kon even goed linker zijlaan genoemd worden! De voorzitter was van oordeel dat naamsverandering van de Vinkenlaan veel grotere problemen met zich mee zou brengen, gezien het feit dat dan veel winkeliers hun adressen dienden te veranderen. De bewoners van de Nassaulaan zouden bovendien geen bezwaar hebben tegen de voorgestelde naamsverandering. Er werden nog diverse suggesties gedaan maar uiteindelijk kwam de heer Troostheide tot de conclusie dat het toch het beste zou zijn als de raad zich eenparig met het door B. en W. gedane voorstel akkoord zou verklaren. Dat bleek

echter niet zo gemakkelijk te zijn. Zowel tijdens de middag- als tijdens de avondvergadering van 9 december kwam men er niet uit. Pas tijdens de vergadering van 16 december werd, weer na langdurige discussie, het door B. en W. gedane voorstel zonder hoofdelijke stemming aangenomen. De Nassaulaan zou Prins Bernhardlaan gaan heten.

Tijdens de vergadering van de raad van 9 december uitte de heer Brinkman zijn bezwaar tegen het voteren van een bedrag ad f 1.000,- voor te houden volksfeesten. Hij stelde de vraag wat er met dit bedrag zou worden gefinancierd. De voorzitter deelde mee dat het de bedoeling was om de schoolkinderen te trakteren. Bovendien verleende men bijdragen aan te maken versieringen. De heer Brinkman zei andere verhalen gehoord te hebben, waarop de heer Van Boetzelaer de vraag stelde: „Wat voor vreeselijke dingen staan ons nu weer te gebeuren?” De heer Brinkman was ter ore gekomen dat er een verklede optocht gehouden zou worden. Voor dat doel wenste hij geen gelden beschikbaar te stellen! Al was hij beslist Oranjegezind, met een dergelijke feestviering kon hij zich niet verenigen. Ondanks het feit dat de voorzitter de heer Brinkman gerust probeerde te stellen, verleende laatstgenoemde niet zijn instemming aan het ingediende voorstel.

Uit de notulen van de vergadering van B. en W. van 16 december bleek dat verlichting van Jagtlust helaas niet mogelijk was. De PUEM had alle beschikbare lampen aan de gemeente Amersfoort ter beschikking gesteld om onder andere de toren aldaar te verlichten. Getracht zou nog worden de benodigde zaken te huren bij 'illuminateur' Frans Koopman uit Rotterdam. Het voorgestelde krediet voor de feestelijkheden diende echter wel verhoogd te worden. Besloten werd dit aan de raad te verzoeken. Tijdens de vergadering van B. en W. van 21 december werd het verzoek besproken

om f 10,- bij te dragen in de kosten van verlichting van de Looijdijk. Bovendien werd besloten om gedurende het tijdvak 19 december 1936 – 7 januari 1937 geen vermakelijkheidsbelasting te heffen.

Na het lezen van de notulen besloot ik met betrekking tot de verslaggeving van de feestelijkheden rondom verloving en huwelijk van prinses Juliana en prins Bernhard zowel de *Biltsche Courant* als de *Biltsche en Bilthovensche Courant* erop na te slaan. De veelheid aan berichten omtrent verloving en huwelijk verbaasde mij zeer. Na de verloving van Willem-Alexander met Máxima heb ik in de *Biltse en Bilthovense Courant* nauwelijks iets gelezen over feestelijkheden die in De Bilt en Bilthoven werden georganiseerd.

De *Biltsche Courant* van vrijdag 11 september 1936 liet een mooie foto zien van prinses Juliana waarboven met dikke letters stond vermeld: 'H.K.H. Prinses Juliana Verloofd', waarna het volgende bericht: „*Grauw was de lucht, waar wind en regenvlagen ons vertrouwd deden worden met de gedachte dat de zomer bezig was afscheid te nemen, toen wij daar plotseling verblijd werden met het feestelijke bericht, dat onze Prinses zich verloofd had. Vernamen wij van den aanstaande Prins Gemaal eerst niet meer dan zijn naam, spoedig kwamen er sympathieke berichten betreffende zijn karakter binnen, hoorden wij wat hij op jeugdigen leeftijd reeds gepresteerd had, zagen wij portretten en den volgenden dag mochten wij zijn stem in een kort woord, dat hij in de Hollandsche taal tot ons sprak, door de radio beluisteren. Met groote vreugde heeft ons volk de gebeurtenissen meegeleefd; wéér hebben wij beseft hoe het huis van Oranje en ons Vaderland zijn samengegroeid en hoe de liefde voor ons land, - welke zooals Vondel gezegd heeft een ieder is aangehoren - bij ons Nederlandsche Volk haar symbool vindt in de liefde tot ons Vorstenhuis. Het is ons aller oprechte wensch dat deze*

verloving de voorbode moge zijn van een gelukkig huwelijk, waarop Gods rijke zegen moge rusten.”

De krant vermeldde dat direct na de bekendmaking op dinsdag 8 september vele ingezetenen van De Bilt en Bilthoven de vlag hadden uitgestoken als teken van medeleven. Ook op de openbare en gemeentelijke gebouwen werd de driekleur in top gehesen. Vele burgers tooiden zich met oranje als uiting van groote vreugde over de verloving en verknochtheid aan het Huis van Oranje. De kinderen kregen 's middags vrij van school, nadat ze eerst enkele oranjeliederen hadden gezongen. De Vereeniging tot Viering van Nationale Feestdagen organiseerde voor diezelfde avond nog een vreugdebetoging. Niet alleen het bestuur van bedoelde vereniging stelde zich op aan het begin van de stoet, ook de heer H. Troostheide, wethouder van Financiën sloot aan, gevolgd door de leden van veel Bilthovense verenigingen. De Bilthovense Vrijwillige Brandweer zorgde volgens de krant op voortreffelijke wijze voor het muzikale gedeelte. Toen de stoet, waarbij onderweg steeds meer mensen zich aangesloten hadden, bij Heidepark aankwam bracht de brandweerharmonie nog enkele nationale liederen ten gehore, waarna de heren Troostheide en C. Keg woorden van dank spraken. Een dringende oproep werd gedaan zich vaster dan voorheen om Oranje's Troon te scharen. De samenkomst werd besloten met het zingen van het Wilhelmus, waarna velen nog deelnamen aan de volkszangavond onder leiding van de heer Poortman die gehouden werd in Concordia (destijds een verenigingsgebouw waarin onder andere een bioscoopzaal, gevestigd aan de Jan Steenlaan naast hotel Heidepark, nu deel uitmakend van het hotel).

Ook de Oranje Vereeniging De Bilt had zich niet onbetuigd gelaten. In De Bilt georganiseerd die startte tegenover de openbare lagere school in de Tuinstraat. Niet alleen de Biltsche Harmonie maar ook

de Utrechtsche Stadskapel zorgde voor de muzikale omlijsting. Tal van deelnemers waren om 8 uur 's avonds bij de start aanwezig, al of niet met vaandels. Veel verenigingen waren vertegenwoordigd en ook in De Bilt sloten veel burgers zich bij de stoet aan. De verslaggever schatte het aantal deelnemers op drieduizend. In de 'Rotonde' van het Kloosterpark werd verzameld. De burgemeester kwam naar voren, klom op een stoel en sprak de toegestroomde ingezetenen toe. Hij dankte de voorzitter van de Oranje Vereeniging De Bilt voor het initiatief en gaf vooral uiting aan zijn vreugde betreffende de verloving van H.K.H. Prinses Juliana. Een driewerf 'Lang zullen ze leven' weerklonk, waarna op passende wijze het Wilhelmus werd gezongen. Niet alleen de muziekcorpsen maar ook tal van Biltenaren begaven zich daarna naar hotel Poll om daar het feest voort te zetten tot 's avonds laat.

Uit de *Biltsche en Bilthovensche Courant* van vrijdag 11 september 1936 bleek dat er niet alleen in Concordia en in Hotel Poll feestvreugde geweest was na de bekendmaking van de verloving. Ook in de Dorpskerk was het heuglijke feit herdacht. Op donderdagavond was er een speciale samenkomst geweest die goed bezocht was, ondanks de korte tijd van voorbereiding. De kerk was geheel bezet. Onder de aanwezigen waren onder anderen de burgemeester en de leden van het college van Burgemeester en Wethouders. Ds. G. van der Zanden leidde de dienst.

In de krant werd bekend gemaakt dat zaterdag 12 september 1936 door de regering uitgeroepen was tot een nationale feestdag. In De Bilt en Bilthoven zouden tal van feestelijkheden plaatsvinden, waarover uiteraard in de krant van 18 september uitvoerig verslag werd gedaan. Niet alleen de winkeliers hadden hun etalages uitbundig versierd, ook huizen, tuinen en soms zelfs (gedeelten van) lanen waren getooid met oranjekleuren, vlaggen

en wimpels. Zelfs wethouder Troostheide was druk in de weer geweest met het ophangen van lampions. Op zaterdagmiddag werd er om half twee verzameld bij de Melchiorbank. Daar werd de stoet samengesteld, die weer begeleid werd door de feestelijke klanken van de Vrijwillige Brandweer Harmonie. Niet alleen de muziek- en zangverenigingen namen deel aan de optocht. Ook padvindsters en padvindsters, leden van het Rode Kruis en zelfs leden van de N.S.B. stelden zich op in de stoet. Een kleurrijk gezelschap met vaandels, vlaggen en wimpels zette zich in beweging. Versierde wagens, fietsen en andere voertuigen reden mee. Het werd een indrukwekkende gebeurtenis. Bij het eindpunt werden de kinderen getraakteerd op een U.M.I.-ijsje. Op het Emmaplein stond de feesttent al klaar voor de festiviteiten die in de avonduren werden voortgezet. De Vrijwillige Brandweer Harmonie gaf er een concert dat blijkbaar tot dansen uitnodigde. Ook kon men in de Merellaan genieten van filmopnamen, gemaakt door het Polygoon uit Haarlem, betreffende de gebeurtenissen uit het leven van H.M. de Koningin en H.K.H. Prinses Juliana. Zelfs de intocht van de prinses met 'Z.K.H. Prins Benno' was op film vastgelegd en werd de Bilthovenaren getoond. Dat was natuurlijk een hele sensatie in het toen nog tv-loze tijdperk. De mensen van de harmonie hadden niet alle films kunnen aanschouwen, maar na afloop van het concert spoedden ook zij zich richting Merellaan om de staart van de Polygoonfilm te kunnen bekijken. Het feest werd voortgezet in hotel Brands, gelegen aan het Emmaplein. Op en om het plein waren de kaarsjes en de vetpotten ontstoken en kon men genieten van een sfeervol schouwspel. Het was een geslaagde dag. De organisatoren konden tevreden zijn. Maar rusten konden ze allerminst, want de voorbereidingen voor de feestelijkheden rondom de huwelijksvoltrekking zullen ongetwijfeld kort daarna van start zijn gegaan.

Ik besloot de kranten van januari 1937 er maar eens op na te slaan.

Allereerst trof mij de uitnodigende advertentie betreffende de 'Pondjesdag' in de *Bilthovensche Courant* van vrijdag 1 januari. Er werd aan alle ingezetenen van zowel De Bilt als Bilthoven verzocht om een feestgave in de vorm van 'pondjes' levensmiddelen. Deze levensmiddelen zouden ter ere van het huwelijk geschonken worden aan de behoeftigen van ALLE gezindten. Duidelijk werd uiteengezet wat men diende te doen:

1. Men geeft uit rondom aangegeven levensmiddelen (jam - blikjes vleeschwaren - gedroogde vruchten - boter - kaas - rookworst - rookspek - vet - boonen - suiker - thee (per ons) - reepen chocola - appelstroop - cacao - koffie - tarwebloem - haveremout - erwten zooveel soorten als men wil, doch afgewogen in zakken van 1 pond (niet zwaarder).
2. Schrijf vooral op de zakken wat er in zit; dit voorkomt noodelooze beschadiging door openmaken.
3. Zet de pondjes klaar bij Uw huisdeur, ze worden op Zaterdag 2 of Maandag 4 januari bij U afgehaald.

De resultaten van deze 'Pondjesdag' werden in de krant van 8 januari bekend gemaakt. De verwachtingen werden overtroffen. Tien personenauto's, een vrachtauto en een Jan-Plezier waren in de weer geweest om alle pondjes op te halen. Een damescomité was uitermate druk

geweest om alles te sorteren en te verdelen, waardoor vele gezinnen op de vooravond van het huwelijksfeest met een feestpakket verrast konden worden. Er stond een lang feestlied in de krant, opgesteld door D. de Wilde Rzn. waarin niet alleen verslag werd gedaan van het verloop van de dag, maar waarin ook alle medewerkers hartelijk werden bedankt. Het laatste couplet luidde:
*Op het feest van Neerlands Bruidspaar
 Werd den armen iets gebracht.
 En ik denk aan 't oude spreekwoord:
 Eendracht maakt nog altijd Macht.*

De krant van 1 januari maakte ook melding van het huwelijksgeschenk dat de kantwerksters van de Vereeniging der Kantnijverheid hadden gemaakt. Leden uit Bilthoven hadden zich bezig gehouden met de vervaardiging van een tafelkleed, twaalf vingerdoekjes en een theewarmer in de kleuren oranje, blanje en bleu. Maar niet alleen vreugdevolle feiten werden vermeld. (Zie daarvoor ook de foto op omslag.) Ook toen was er al kleine criminaliteit: er was 's nachts een vlag gestolen die aan de voorkant van een perceel was uitgestoken. De politie raadde de burgers met klem aan de nodige maatregelen te nemen om diefstal van uitgestoken vlaggen te voorkomen.

Diverse feestelijkheden hadden volgens de krant van 1 januari al plaatsgevonden. De kinderen uit het Jodendom waren op initiatief van de buurtvereniging op maandagavond 28 december onthaald in de gereformeerde kerk aan de Julianalaan. In Bilthoven was er op dinsdag 29 december een openbare bijeenkomst geweest in hotel Heidepark. Er werd lang en ernstig gespecht, onder andere door pater Borromeus de Greeve. Aan het einde van de bijeenkomst begeleidde de Vrijwillige Brandweer Harmonie het gezelschap met vrolijke marsmuziek naar het Emmaplein. Vele enthousiaste Oranjegezinden volgden. In De Bilt liet de Utrechtsche Stadskapel op woensdagavond weer vrolijke muziek

horen in o.a. de Kerklaan, het Kloosterpark, de Burgemeester de Withstraat en de Nieuwstraat. De jongelui dansten arm in arm en zongen luidkeels mee, zo deed het krantenbericht geloven.

De krant kondigde aan dat de Biltse Harmonie op zaterdag 2 januari, 's middags om twee uur, vanuit het Kloosterpark met muziek zou vertrekken om tegenwoordig te zijn bij het planten van een Julianaboom. In de krant van vrijdag 8 januari werd daarover uitvoerig bericht. De besturen van de Oranje Vereeniging De Bilt en de Vereeniging tot Viering van Nationale Feestdagen hadden het gemeentebestuur twee beukenbomen aangeboden die op het terrein voor Jagtlust gepland zouden worden. De bomen kregen de toepasselijke namen Juliana en Bernhard. De Vrijwillige Brandweer Harmonie had de Bernhardboom vanuit Bilthoven begeleid naar Jagtlust, alwaar een groot gezelschap aanwezig was om het planten van de bomen gade te slaan. Behalve het planten van de twee bomen werd er ook een oorkonde begraven, gekalligrafeerd door majoor L.M.A. Koppert. De oorkonde was verpakt in een glazen huls, aan beide zijden dichtgesmolten en daarna geschoven in een loden buis die eveneens aan beide kanten dichtgemaakt was. De tekst op de oorkonde luidde als volgt:

„Op den tweeden Januari van het jaar onzes Heeren Negentienhonderd zeven en dertig, werden deze beide beukenboomen gepland op het vóórterrein van huize Jagtlust, het fraaie Raadhuis der gemeente De Bilt. De planting van deze boomen geschiedde ter eere van en ter herinnering aan het huwelijk van H.K.H.Prinses Juliana van Oranje Nassau met Z.D.H.Prins Bernhard von Lippe Biesterfeld, op den 7den Januari 1937. De boomen werden tot dit doel aangeboden door de Vereeniging tot Viering van Nationale Feestdagen te Bilthoven en de Oranje Vereeniging De Bilt. De planting geschiedde met instemming en in

tegenwoordigheid van het college van Burgemeester en Wethouders der gemeente De Bilt, en onder den plechtig uitgesproken wensch, dat het Huis van Oranje Nassau, onder Gods zegen voorspoedig zou mogen groeien, gelijk werd gehoopt, dat deze boomen zouden groeien, opdat zij tot in lengte van jaren aan het nageslacht in herinnering zouden brengen de groote vreugde en blijde instemming met het huwelijk van onze geliefde Kroonprinses”. De burgemeester dankte na het planten de besturen van de oranjeverenigingen en zegde toe dat het gemeentebestuur er op toe zou zien dat de bomen goed verzorgd zouden worden. Dat is kennelijk gebeurd. Bij navraag bij de afdeling Groen van de gemeente bleek dat de bomen nog te vinden zijn in dat gedeelte van het park van Jagtlust dat zich voor de portierswoning bevindt op de Soestdijkseweg Zuid 165.

De Vrijwillige Brandweer Harmonie, die vanuit Bilthoven de te planten boom naar Jagtlust had begeleid, was eerder op die middag aanwezig bij de plaatsing van het naambord Prins Bernhardlaan. Met marsmuziek was men naar de toen nog Nassaulaan geheten laan gelopen, vergezeld door de burgemeester en andere belangrijke persoonlijkheden binnen de gemeente. De burgemeester wees in zijn toespraak op de symboliek die gelegen was in het feit dat de Julianalaan en de Prins Bernhardlaan met elkaar verbonden waren. Hij knipte met een aan hem overhandigde schaar, voorzien van een oranjelint, het gelijkkleurige lint door dat de laan die Prins Bernhardlaan ging heten had afgesloten. Het Wilhelmus werd gespeeld door de harmonie en door een grote schare belangstellenden meegezongen, waarna een driewerf hoera op het vorstelijk paar werd uitgebracht. Er werd een stoet geformeerd die een keer op en neer door de nieuwbenoemde laan liep waarna men zich richting Jagtlust begaf om aldaar het planten van de meegevoerde Bernhardboom bij te wonen.

Burgemeester baron Van der Borch bij de officiële opening van de Prins Bernhardlaan

De festiviteiten zetten zich voort. In De Bilt was er die avond een doolhofwedstrijd georganiseerd. Ongeveer 60 'dolenden' trachtten via een zogenaamde doolhofroute op het juiste eindpunt te komen. De te volgen route leidde langs genummerde controleposten.

Op maandagavond 3 januari gaf de Vrijwillige Brandweer weer een concert in de Koekoeklaan. De nationale en de volksliederen werden door een dankbaar publiek aangehoord. De oranjevereniging van De Bilt had voor die bewuste maandagavond alle mensen uitgenodigd die op een of andere manier betrokken waren bij de voorbereiding en begeleiding van de feestelijkheden. Zij werden verrast in de grote zaal van het Vereenigingsgebouw met de exclusieve opvoering van een tableau, genaamd Hollands Bruidspaar.

Zang, muziek, declamatie en een kleurrijk schouwspel werd het gezelschap voorgetoverd. Later op de avond, rond half tien, werden de ingezetenen van De Bilt en

Bilthoven in de gelegenheid gesteld de voorstelling bij te wonen.

Op dinsdag 5 januari werd er een cabaretrevue getoond in hotel Heidepark, die helaas niet het gewenste aantal bezoekers had getrokken.

Op woensdag 6 januari werd er op de scholen feestgevierd. De leerlingen werden getrakteerd en kregen allen een gedenkplaat.

En op de dag waarop de huwelijksvoltrekking plaatsvond, donderdag 7 januari, werden er 's avonds in De Bilt en Bilthoven fakkeloptochten gehouden. Weer vrolijkte de Vrijwillige Brandweer Harmonie in Bilthoven het gebeuren op. Men trok door de veelal versierde lanen naar hotel Brands waar het feest werd voortgezet. In De Bilt was men om ongeveer half acht vertrokken.

Daar kon men weer genieten van de vrolijke muziek van de Utrechtsche Stadskapel en de Biltse Harmonie. In de Nieuwstraat liet bovendien de mondaccordeonvereniging De Echo

vrolijke muziek horen. Volgens de krant was ook in De Bilt de stemming zeer

opgewekt en werd er tot laat in de avond feestgevierd.

Burgemeester baron Van der Borch ontsteekt twee fakkels die door estafettelopers naar de brandstapels zullen worden gebracht om daar de vreugdevuren te ontsteken.

De politie kreeg in de krant van 8 januari een pluim voor de gulle medewerking die men betoond had bij de voorbereiding en de uitvoering van alle feestelijkheden. Men was ervan overtuigd namens alle ingezetenen van de gemeente te spreken. In de krant werd ook nog gewezen op de drie vertoningen die er op woensdag 13 januari zouden zijn in gebouw Concordia. Niet alleen de huwelijksfilm zou worden gedraaid door de Bio-Onderneming Luxembourg. Ook opgenomen beelden van de verloving, een gekleurde wetenschappelijke tekenfilm over 'Luilakken en werkers der Wildernis' en een film over het vorstendom Lippe-Detmold stonden op het programma.

Aan een veelheid van feestelijkheden kwam langzamerhand een einde. Al zijn er in dit artikel vele evenementen beschreven, het was slechts een greep uit een groot

aantal artikelen die over feestelijkheden rondom verloving en huwelijk repten.

De *Bilthovensche Courant* van vrijdag 15 januari 1937 verhaalde dat de kinderen van het Jodendom nog een slotfeest gekregen hadden. Niet alleen de kinderen hadden daarvan genoten, maar ook hun ouders.

In de raadsvergadering van 1 maart 1937 blikte de voorzitter, burgemeester H.P. baron Van der Borch tot Verwolde van Vorden, terug en herdacht de vreugdevolle mededeling betreffende de verloving, gedaan in september 1936. Juist in een tijd van crisis en depressie was deze bekendmaking een zonnestraal die door de grijze hemel drong. Hij hoopte dat de verloving een keerpunt zou zijn, de economie zou opleven en betere tijden zouden aanbreeken. De werkelijkheid zou echter anders uitpakken.

Bronnen:

- Notulen raadsvergaderingen van de gemeente De Bilt, 1936 en 1937
- Notulen vergaderingen van burgemeester en wethouders van De Bilt, 1936 en 1937
- De *Biltsche (en Bilthovensche) Courant*, jaargangen 1936 en 1937.